

PRIMA PARS

De

DEO UNO, TRINO & CREATORE.

Prooemium

Sive

DISPUTATIO I.

De Essentia & Objecto Theologiae.

THEOLOGIA Vox à Græco

Theos id est Deus & logos id est sermo derivata in latissima acceptione quamcunque de Deo notitiam sive actuaalem sive habituaalem significat, & in hâc acceptione Theologia alia est increata: quâ Deus seipsum perfectissimè cognoscit, alia creata: quâ Creaturæ Deum cognoscunt vel lumine naturali ex effectibus creatis, & vocari potest Theologia naturalis, qualis est in Philosophis ex motu demonstrantibus existentiam primi motoris immobilis. Vel lumine supernaturali, quod duplex est: aliud claræ revelationis, quæ est in Beatis; aliud obscuræ revelationis, quâ non in propriis terminis sed in autoritate Dei revelantis divinas veritates cognoscunt viatores sive creaturæ intellectuales ad æternam beatitudinem tendentes. Utraque latissimè accepta Theologia supernaturalis dicitur & est duplex tam in Comprehensoribus quam in Viatoribus. Comprehensores enim veritates

Pars I. Theol. Schol.

A

su-

PRIMA

supernaturales sine discursu simplici intuitu vident in divinâ essentiâ clarè repræsentante seipsam & alia à se; deinde extrâ essentiam divinam per discursum ex iis, quæ in Deo vident, veritates divinas inferunt. Viatores itidem sine discursu veritatibus à Deo revelatis assentiuntur per fidem Theologicam, deinde per discursum ex veritatibus à Deo revelatis alias propter connexionem deducunt & hæc posterior tam in comprehensoribus, quam viatoribus est Theologia propriè & in communi sensu accepta & secundum diversam veritates divinas deducendi methodum varia est secundum substantiam tamen eadem: alia enim dicitur Symbolica, quæ secundum Catholicam Ecclesiæ & sanctorum Patrum interpretationem ex metaphoris & figuris procedit. Alia demonstrans quæ ex proprio sensu divinas veritates elicit, vel textum textui applicando alterum per alterum exponendo, & vocari solet Theologia positiva; vel morum regulas brevi & succinctâ ratione tradendo & dicitur Theologia moralis. Vel veritates fidei contrâ hæreticos defendendo & dicitur Theologia Polemica. Vel denique secundum leges Dialecticæ Scholasticæ formâ accuratiùs ex veritatibus à Deo revelatis alias per bonam consequentiam inferendo & est communi nomine Theologia Scholastica. De Theologiâ in ultimâ acceptione sit:

Quæ-

QUÆSTIO I.

An Theologia sit scientia, una, naturalis, & certior aliis.

Quatuor resolvenda sunt 1. An Theologiæ notio Aristotelica scientiæ propriè conveniat? 2. An sit indivisa in plures partiales habitus aut sit collectio quædam plurium partialium habituum : non enim quæritur de unitate specifica, qua plura individua in eodem convenientia sunt unum, nec de numerica, quam habent accidentia ab eodem formaliter subjecto. 3. An sit qualitas, quæ omnis naturæ creatæ & creabilis exigentiam excedat sive supernaturalis? An verò sit facilitas intellectum secundum naturalem cognoscendū modum perficiens, licet aliquod supernaturale præsupponat. 4. An eliciat tales actus, quibus intellectus firmiter & immobilius objecto adhæret, ac aliis quibuscunque naturalibus? quoad primum negant Theologiam esse propriè dictam scientiam quotquot actualem principiorum evidentiam ad scientiam requirunt, quæ deest nostræ Theologiæ inferenti conclusiones suas ex articulis fidei necessariò obscuris, cum evidentia in se videantur & hinc credi non possint.

Quoad secundum, qui statuunt scientiam componi ex tot partialibus habitibus, quod partialia sunt objecta, quæ considerantur, vel scientiam esse aggregationem plurium specierum, idem asserere debent de nostrâ Theologiâ.

Quoad tertium Theologiam nostram intrinsecè & entitativè supernaturalem esse volunt nonnulli, qui moventur ex eo: quod Deus, qui est Theologiæ nostræ objectum, & articuli fidei, qui ejusdem principia sunt, entitativam habeant supernaturalitatem. Nostræ quoque Theologiæ tales convenient prærogativæ, quæ videntur in naturalem scientiam cadere non posse.

Quoad quartum : minorem Theologiæ respectivè ad alias scientias certitudinem inferre videntur negantes & in dubium vocantes principia & conclusiones Theologiæ, qui aliarum scientiarum principia & conclusiones indubitatè veras asserunt ; prætereà intellectus sæpè fluctuat circà veritates Theologicas, qui tamen scientiarum naturalium veritatibus immobiliter assentiuntur. Pro resolutione Quæstorum.

DICO I. *Sacra doctrina est scientia.* S. Th. I. p. Q. 1. a. 2. O.

Probatur : Scientia est habitus per demonstrationem acquisitus & inclinans in demonstrationes, & hæc propria notio est Aristotelicæ scientiæ ; atqui sacra Doctrina sive Theologia est habitus per demonstrationem acquisitus : quia ex veritatibus à Deo revelatis in hâc vitâ per fidem obscurè & in alterâ vitâ clarè per intuitivam Dei ipsius visionem, intellectus per discursum certum alias veritates cum revelatis connexas deducendo facilitatem similes discursus eliciendi acquirit ; ergo est scientia tam prout est in nobis viatoribus quam prout est in beatis : licet non sit æquè perfecta in utroque statu : cum in statu, quem habet in beatis, conclusiones deducat ex principiis in se manifestis intellectui videnti clarè ea omnia, quæ in via creduntur, sed in statu viæ eadem principia in se obscura propter solam authoritatem Dei dicentis certa ingrediuntur discursum Theologicum, quæ differentia tantum est accidentalis, igitur sicut discursus ex præmissis certis, quo propter necessariam connexionem extremorum cum uno medio infertur connexio extremorum inter se, est actus scientificus, ità habitus ad tales discursus facilitans est scientia.

Obj. 1. Scientia propriè dicta deducit conclusiones ex principiis evidentibus ; atqui Theologia viatorum non deducit conclusiones ex principiis evidentibus :
quia

DE ESSENTIA & OBJECTO THEOLOGIAE. §

quia articuli fidei ex quibus Theologia viatorum deducit conclusiones sunt obscuri, quorum veritas intellectui non apparet, sed in autoritate Dei revelantis proponitur; ergo Theologia viatorum non est scientia propriè dicta.

R. Distinguendo maj. Scientia propriè dicta deducit conclusiones ex principiis evidentibus vel formali vel radicali evidentia Con. tantum formali evidentia N. Theologia viatorum procedit ex principiis radicaliter evidentibus. Explico; ad hoc in scientiis requiritur evidentia formalis ut intellectus firmiter adhæreat principiis ac propter principia conclusioni, quæ evidentia per fidem humanam fallibilem suppleri non potest; verum quia Theologia procedit ex articulis fidei, de quibus per autoritatem Dei revelantis certus redditur intellectus, ac quod eadem in scientiâ Dei & beatorum clarè ita esse cognoscantur, sicut in viâ creduntur, certius ex illis argumentatur, ac quælibet scientia naturalis ex principiis lumine naturali cognitis, ac proinde principia Theologiæ per motivum fidei divinæ intellectui applicata æquè determinant ad conclusionibus ex iis illatis firmiter assentiendum, ac si essent intellectui clarè proposita.

Obj. 2. Multa obstant Theologiæ, quo minus sit scientia, 1. scientia est de universalibus sed Theologia est de singularibus, Deo, Christo, verâ Ecclesiâ. 2. Scientia est de necessariis sed Theologia est de contingentibus v.g. Præsentia Christi sub speciebus panis & vini. 3. Scientia non est de iis, quæ sunt credita; quia juxtâ Principia S. Thomæ idem non potest simul esse scitum & creditum; sed Theologia est de iis, quæ sunt credita: quia assentitur suis conclusionibus propter autoritatem Dei revelantis, propter quam intellectus assentitur articulis fidei, ex quibus istæ conclusiones deductæ sunt. 4. Scientia versatur circa obje-

ctum cognoscibile per causam ; sed Theologia versatur circa Deum , qui est ens à se nullam habens causam.

2. ad 1. Scientia quæ procedit sub lumine rationis naturalis est tantum de universalibus : quia illa sola sunt immutabilis & æternæ veritatis de se Con. quæ procedit sub lumine divinæ revelationis infallibilis est tantum de universalibus N. Theologia verò procedit sub lumine divinæ revelationis , unde singularia attingit prout huic substant.

Ad 2. Theologia est de contingentibus non in propriis terminis consideratis, sed à Deo, quem impossibile est falli aut fallere, revelatis, quæ ut talia sunt necessariæ veritatis.

Ad 3. negatur, quod ea, de quibus est Theologia, sint formaliter credita ; ad probationem dicitur : Theologiam assentiri conclusionibus suis non propter auctoritatem Dei revelantis immediatè ; sed propter connexionem cum præmissis revelatis & consequenter propter Auctoritatem Dei revelantis mediatè, quod non est credere sed scire ; unde fidem Theologicam quidem præsupponit, ità ut deficiente fide & ipsa deficiat, & illa habitas, quæ in hæreticis remanet & similis Theologiæ veræ apparet, est quasi cadaver Theologiæ ; at tamen est habitus discursivus à fide realiter distinctus.

Ad 4. objectum Theologiæ est cognoscibile per causam non formalem, ut bene probat objectio, sed virtualem sive rationem à priori, quia ex essentiâ demonstrat attributa & unum attributum ex alio tanquam prius cognitio v.g. ex immutabilitate demonstrat æternitatem, ex perfectissimo intelligere perfectissimum velle, ex distinctione spiritus sancti à filio processionem ejusdem à filio.

DICO 2. *Omnia divinitus revelabilia communi-*
cans

cant in unâ ratione formali objecti hujus scientia: Et ideo comprehenduntur sub sacrâ doctrinâ, sicut sub scientiâ unâ, S. Th. I. cit. a. 3. O.

Explicatur & probatur: sicut scientia suam specificationem desumit ab objecto non in esse rei spectato, sed prout substât rationi formali sub qua, ita & accipit unitatem aut diversitatem ab objecto prout eidem vel diversæ rationi formali substât, sed Theologiæ objectum est unum videlicet Deus sive simplicissima Deitas: omnia enim, quæ Theologia tractat ordinantur ad Deum vel tanquam media ad finem vel tanquam effectus ad causam; etiam substant omnia uni rationi formali sub quâ eidem videlicet abstractioni ab omni materiâ etiam metaphysicâ, cum Deus, ad cujus cognitionem omnia in Theologiâ ordinantur, nullam omnino potentialitatem involvat; omnia quoque demonstrat ex eisdem formaliter principiis revelatis, unde sub eodem lumine virtualis revelationis sive deducibilitatis ex articulis fidei formaliter & immediatè revelatis procedit; ergo est una scientia. Cui non obstat: quod in Theologiâ quoque adducantur principia naturalia; quia illa assumit ut extranea & à propriis principiis modificata.

Obj. I. Una scientia attingit unum specie objectum; sed Theologia attingit plura objecta specie distincta videl. Deum, Angelos, actus humanos, Sacramenta; ergo dividitur in plures specie scientias, vel erit aggregata ex pluribus scientiis; cum enim eliciat demonstrationes circâ enumerata objecta & quælibet demonstratio generet scientiam, tot generantur scientiæ quot circâ objecta illa diversæ erunt demonstrationes, aut cur prima demonstratio generaret scientiam & non secunda, tertia &c.

R. Distinguendo mi. Theologia attingit plura objecta specie materiali & in esse entis distincta Con. specie

cie formali & in esse objecti distincta N. quia omnia illa attingit ratione Deitatis & sub lumine revelationis virtualis. Simile est in objecto potentiae visivae colore albo, nigro &c. licet in his sit distinctio specifica materialis & in esse entis, non tamen in esse objecti potentiae visivae sive quantum ad modum immutandi potentiam in quo omnes colores conveniunt. Ad id quod additur, respondetur, quod demonstrationes sub eadem ratione formali procedentes non generent novum habitum, sed sola prima generat habitum, ceterae eundem perficiunt vel intendendo vel ad plura per applicationem objecti formalis ad novam materiam extendendo, non verò multiplicant, cum implicet idem subjectum habere plura accidentia solo numero distincta; ex hoc quod quaelibet demonstratio habeat eandem efficaciam, sequitur, quod generaret in subjecto habitum scientiae, si non esset generatus.

Obj. 2. Si Theologia sit una specie infimâ scientia, quia deducit suas conclusiones ex principiis revelatis, ergò si revelaret Deus alicui omnium scientiarum principia sine naturali investigatione, sicut fieri posse nemo dubitat, talis non haberet nisi unicum specie scientiam, quod videtur inconveniens.

R. Distinguendo seq. ergò si Deus revelaret alicui omnium scientiarum principia ita ut revelatio divina sit motivum & ratio formalis sub quâ assentiendi principiis & ratio assentiendi conclusionibus sit ipsa connexio cum taliter revelatis, non haberet nisi unicum specie scientiam Con. & hoc non est inconveniens. Ita ut revelatio se habeat tantum efficienter, ut Deus infunderet cognitionem principiorum quibus intellectus assentiretur propter ipsorum veritatem intellectui apparentem N. si Deus infunderet alicui omnes scientias, illud non tolleretur, quominus ipsarum principia adhuc essent cognoscibilia lumine naturali, ex quibus cognitis

is deducerentur conclusiones, & consequenter diversitas formalium principiorum adhuc diversificaret scientias.

Obj. 3. Demonstrationes, quæ procedunt sub diverso specie lumine, generant diversos specie habitus; quia diversa specie lumina inferunt assensus specie diversos; atqui demonstrationes Theologicæ procedunt sub diverso lumine; aliquando enim procedunt ex duabus præmissis supernaturalibus, & ad illas solum lumen fidei concurrat, aliquando procedunt ex unâ præmissâ naturali & alterâ supernaturali, & ad illas concurrat simul lumen naturalis rationis; ergo hæc generant diversos habitus.

R. Negando mi. ad probat. dicendum: quod omnis demonstratio Theologica procedat sub eodem lumine naturali, sive enim una sive ambæ præmissæ sint de fide, fides tamen non concurrat proximè, sed remotè: quia concursus fidei modificatur per discursum naturalem propositiones fidei applicantem ad inferendam conclusionem connexam cum iisdem ut præmissis & ita assensus ille est naturalis. Est simul assensus Theologicus licet una præmissa sit naturalis; quia propositio naturali lumine cognita assumitur ut conjuncta alteri, quæ est de fide & veritatem ab eâ participans, unde & idem habitus Theologiæ naturalis entitativè ad utrasque demonstrationes se extendit. De quo.

DICO 3. *Contingit aliquem judicare uno modo per modum inclinationis... alio modo per modum cognitionis... Secundus autem modus judicandi pertinet ad hanc doctrinam, secundum quod per studium habetur: licet ejus principia ex revelatione habeantur, S. Th. hic Q. 1. a. 6. ad 3. Sive Theologia est habitus intrinsecè & entitativè naturalis, sed extrinsecè & præsuppositivè supernaturalis.*

Prima pars probatur 1. ratione in textu S. Th allegata quod studio & diligentiam humana acquiritur est in se naturale; quia non excedit naturæ exigentiam, alias studio acquiri non posset; atqui Theologia studio acquiritur ut experientia docet, ergo probatur 2. omnis habitus entitativè supernaturalis vel pertinet ad gratiam gratum facientem & ita est cum eâ connexus, ut cum eâ obtineatur & amittatur; vel est connexus cum fide, ita ut in quovis habente fidem inveniatur, vel pertinet ad gratias gratis datas; ad nullum horum reduci potest Theologia, non ad primum: quia remanet in peccatore; non ad secundum; quia multi sunt fideles carentes Theologia; non ad tertium: gratiæ enim gratis datæ, quæ à Theologis ex Apostolo enumerantur, non comprehendunt Theologiam.

Secunda pars probatur: habitus, cujus objectum est supernaturale & principia sunt supernaturalia per lumen supernaturale cognita, est saltem extrinsecè & præsuppositivè supernaturalis; sed Theologiæ objectum est Deus secundum quod excedit omne lumen naturale, principia sunt articuli fidei, ex quibus ut fide divinam creditis conclusiones suas deducit; ergo ad minus extrinsecè & præsuppositivè est supernaturalis. Pro meliore intelligentiâ & objectionum solutione.

Observa, dupliciter considerari possunt principia Theologiæ primò in ordine ad Deum revelantem prout substant divinæ revelationi, & sub hac ratione sunt supernaturalia: quia sunt propositiones de objecto supernaturali, quibus intellectus illustratus lumine supernaturali ex motivo supernaturali auctoritatis Dei revelantis assentitur & sic propositiones pertinent ad habitum supernaturalem fidei, & necessariò præsupponuntur ad assensum Theologicum, &

& propterea Theologia est scientia superioris ordinis respectu omnium scientiarum naturalium. Secundò possunt hæc principia spectari in ordine ad conclusiones, quæ per lumen naturale ex illis principiis inferuntur, & hac ratione concurrunt principia fidei ad assensum Theologicum & ad habitum Theologiæ v. g. hæc propositio: Christus est homo; in quantum est de aliquo divinitus revelato, pertinet ad habitum supernaturalem fidei & rationem naturalem excedit, in quantum verò ex eadem per lumen rationis hæc conclusio est deducibilis: Christus est risibilis: quæ cum eadem connexa est, in quantum illa propositio pertinet ad habitum Theologiæ, nec rationem naturalem excedit.

Obj. 1. Actus Theologiæ sunt supernaturales videlicet conclusiones Theologiæ ergo & habitus. probatur ant. actus causati ab actibus supernaturalibus sunt supernaturales; quia sunt similes iis, à quibus causati sunt; sed conclusiones Theologiæ sunt causatæ ab actibus supernaturalibus videlicet assensibus præmissarum qui sunt actus fidei: cum præmissæ Theologiæ sint propositiones fidei.

R. Distinguendo ult. probat. propositiones fidei & assensus iis præstiti sunt supernaturales in ordine ad Deum revelantem & absolutè Con. in ordine ad conclusiones inferendas N. assensus propositionibus fidei datus est supernaturalis sed non causat assensum conclusionis Theologiæ, sed assensus præmissis benè dispositis præstitus, qui naturalis est, infert conclusionem,

Obj. 2. Ratio formalis quæ Theologiæ & ratio formalis sub quâ est supernaturalis: Deus enim ut auctor supernaturalis est ratio quæ & connexio cum articulis fidei est ratio formalis sub quâ, ergo & habitus Theologiæ qui specificationem suam ab obje-

cto formali desumit, est entitativè supernaturalis.

R. Negando ass: cujus probatio distinguitur: connexio cum articulis fidei est ratio formalis sub quâ Theologiæ secundum se N. prout substat lumini & discursui naturali Con. discursus enim naturalis principia Theologiæ modificat & deprimat ad ordinem naturalem & hinc conclusio ex iis deducta propter connexionem naturali lumine penetratam est entitativè ordinis naturalis & hoc est universale in omnibus scientiis, quod ad actus scientiæ concurrant duo habitus videlicet habitus principiorum, quo assentimur immediatè principiis & habitus scientiæ, quo assentimur immediatè conclusioni propter principia, primus habitus modificatur à secundo, ideoque principia non influunt in conclusionem secundum se, sed ut ab habitu scientiæ vel discursu modificantur.

Obj. 3. Ut aliquis actus sit supernaturalis non requiritur, ut omnes causæ ad eam concurrentes sint supernaturales ità v. g. actus contritionis, fidei, spei, qui elicitur à voluntate & intellectu naturali ex auxilio supernaturali, est supernaturalis; ergo licet ad discursus Theologicos simul concurrat lumen naturale, propter fidei principia supernaturalia sunt supernaturales, consequenter & generant habitum supernaturalem.

R. Distinguendo ant. non requiritur, ut omnes causæ proximè concurrentes sint supernaturales N. remotè concurrentes Con. potest actus supernaturalis remotè procedere à potentiâ naturali, dummodo ratio proxima secundum quam & virtus proxima à quâ procedit, sit supernaturalis, licet ergo habitus dependeat & originetur ab aliquo habitu supernaturali præbente principia, propterea non est supernaturalis, si per virtutem & modum naturalis
potentiæ

potentiæ proximè generatur, & ità quamvis præmissæ, quæ sunt articuli fidei, influant in conclusionem Theologicam, quia tamen id fit mediante lumine naturali, dant quidem subordinationem & dependentiam conclusionis Theologicæ ab ipsâ fide & ex hoc majorem quâvis aliâ certitudinem, non tamen dant tendentiam supernaturalem Theologiæ in suum objectum nisi extrinsecè & præsuppositivè.

DICO. 4. *Hæc scientia alias speculativas scientias excedit secundum certitudinem* S. Th. hic Q. A. 5. O.

Probatur; certitudo quæ derivatur ex immutabili Dei veritate tam in dicendo, quam in essendo est major eâ, quæ derivatur ex lumine naturali; atqui certitudo Theologiæ derivatur ex immutabili Dei veritate tam in dicendo, quam in essendo: est enim de iis quæ deducuntur ex præmissis à Deo revelatis, & vera sunt propter veritatem revelatorum, & quæ sunt de Deo ente necessario & omnino ab intrinseco immutabili, à quo omnis creata essentia suam veritatem habet, certitudo verò aliarum scientiarum derivatur à lumine naturali; quia considerant ea, quæ per lumen naturale deducuntur ex naturaliter notis. Hinc etiam Theologia potiore jure est sapientia quam metaphysica; hæc enim Deum considerat ut cognoscibilem ex creaturis solo lumine naturali, Theologia verò judicat de ipsis rebus creatis per altissimam omnium causam nempe Deum, quem contempletur sub lumine divinæ revelationis, quod magis certum & infallibile est, quam lumen naturale primorum principiorum.

Obj. 1. Multi de facto dubitant de principiis Theologiæ qui non dubitant de principiis aliarum scientiarum speciatim metaphysicæ; impossibile est
idem

idem simul esse & non esse, quodlibet est vel non est. Ergo Theologia est minus certa. Deinde unum impossibile est æque impossibile ac aliud, ergo æque impossibile est, non esse vera principia aliarum scientiarum ac Theologiæ.

Æ. Ad 1. distinguendo ant. multi dubitant de principiis Theologiæ ob infirmitatem motivi assentiendi N. ob debilitatem intellectus nostri Con. ergo Theologia est minus certa quo ad se N. quo ad nos Con. solutio est S. Th. 1. cit. ad 1. pro intelligentiâ sciendum: tripliciter habitus dicitur certior. Primò quo ad se, quando firmiores habet certitudinis causas sive magis immutabilia assentiendi motiva. Secundò prout est in nobis quando illa motiva magis intellectui nostro sunt applicata, ut ex illis motivis firmiter objecto adhæreat. tertio Quoad nos quando motivum assentiendi intellectui est magis proportionatum & connaturale, & hoc modo Theologia est minus certa aliis scientiis: quia intellectui connaturalius est tendere in veritatem evidentem & in propriis terminis clarè propositam, per quam intrâ propriam lineam quietatur, ut etiam indeliberata hæsitatio & formido excludatur, quam tendere in veritatem obscure & sub authoritate revelantis propositam.

Ad secundum Distinguitur ant. unum impossibile est æque formaliter impossibile ac aliud Con. quia si haberet aliquid de possibilitate non esset impossibile. æque fundamentaliter N. quia non omnia habent æquale impossibilitatis fundamentum e.g. majus est fundamentum: cur quatuor non possint esse mille quam ut non possint esse quinque; ita in præsentia magis repugnat esse falsa, quæ Deus per seipsum revelavit, prout ea habet in suâ cognitione, quam quæ per lumen naturale cognoscimus.

Obj.

Obj. 2. Multa traduntur in Theologiâ, quæ sunt contingencia, & consequenter fallibilia. deinde assumuntur ipsa principia metaphysicæ & logicæ à Theologiâ; ergo sunt magis certa.

R. ad 1. quod contingencia sint fallibilia secundum se Con. prout substant divinæ revelationi sub qua ratione ad Theologiam pertinent N. ad 2. Non quasi indigens assumit Theologia principia philosophica sed ut juvetur intellectus noster, qui promptius assentitur iis, quæ naturalibus principiis non repugnare ostenditur. Aliàs authoritas Dei revelantis est primum & solum Theologiæ principium.

Q U Æ S T I O II.

An Theologia sit simul speculativa & practica & subalterna?

Suppono 1. Speculativum à specularando, practicum à praxi dicitur: est autem praxis actus alterius potentia ab intellectu distinctæ natus elici conformiter rationi rectæ sive quod idem est: ab intellectu regulabilis. Actus practicus est actus intellectûs regulans opus extrâ intellectum, habitus practicus per actum practicum dirigit opus extrâ intellectum. Habitus speculativus sistit in nudâ contemplatione veritatis, ita ut scientia practica & speculativa maximè differant in fine intrinseco, qui in scientiâ practicâ est operari, in scientiâ speculativâ est cognoscere, scire & speculari suum objectum.

Suppono 2. Quod speculativum & practicum non essentialiter dividant scientiam ut sic, sed solum scientias inferioris ordinis, quarum aliquæ tantum speculativæ aliquæ tantum sunt practicæ, nulla autem simul est speculativa & practica, tum quia ratio specularibilis & practicabilis in nullo objecto inferioris ordinis simul inveniri potest; tum quia practica scientia diverso modo

do tendit in objectum & sub diversâ abstractione à materiâ, quam speculativa, scientia enim speculativa considerat objectum secundum quidditatem & ea, quæ quidditatem consequuntur, ideoque respicit veritatem abstrahendo ab exercitio existendi; econtrâ scientia speculativa respicit objectum ut ordinatum ad exercitium existendi & ut exequibile. Quia tamen ratio objecti superioris scientiæ est eminentior, utramque & speculabilis & practicabilis rationem in se adunat, atque eandem scientiam superiorem specificat. Simile est: anima rationalis simul est formaliter eminenter vegetativa & sensitiva, licet vegetativum tantum & sensitivum tantum sint differentiæ essentiales bruti & plantæ.

Suppono 3. Decisionem hujus Quæstionis: An Theologia sit scientia subalterna multum habere de nomine ac dependere à conditionibus, quas variè ad subalternationem requirunt; communius ad subalternationem propriè dictam requiruntur quatuor conditiones: 1. Ut scientia subalternata accipiat sua principia à scientiâ subalternante, ubi enim desinit subalternans, ibi incipit subalternata; exempla assignat S. Th. in perspectivâ, quæ procedit ex principiis notificatis per geometriam, & Musicâ quæ utitur principiis per arithmetica notis: principia enim scientiæ subalternatæ sunt conclusiones scientiæ subalternantis 2. Ut principia scientiæ subalternatæ fiant tantum evidentia per lumen scientiæ subalternantis. 3. Quod scientia subalternata habeat objectum accidentalem habens differentiam superadditam objecto scientiæ subalternantis, vi cuius acquirat novam demonstrabilitatem passionum; sic musicæ objectum addit objecto arithmeticæ videlicet: numero; sonoreitatem. Objectum perspectivæ addit objecto geometriæ videlicet: Lineæ: visualitatem, 4. Quod scientia subalternata non habeat statum perfectum, nisi jungatur in eodem intellectu scientiæ subalternanti. His suppositis.

DICO.

DICO. I. *Licet in scientiis philosophicis alia sit speculativa, & alia practica, sacra tamen doctrina comprehendit sub se utramque... magis tamen est speculativa, quam practica* S. Th. hic. Q. 1. A. 4. O.

Prima pars probatur : Illa scientia est formaliter simul practica & speculativa, cujus objectum tam formale quod, quam formale quo est formaliter practicum & speculativum ; atqui Theologiae objectum quod & quo est formaliter practicum & speculativum ; objectum enim formale quod est Deus in ratione Deitatis, qui non tantum ut formaliter revelatus, sub quâ ratione est objectum fidei, sed etiam ut virtualiter revelabilis est simul prima veritas per scientiam speculabilis & ultimus finis per nostros actus assequibilis. Objectum formale quo sive principia Theologiae sunt partim speculativa, partim practica : quaedam enim principia revelata & per fidem cognita sunt formaliter speculativa : quia praecise versantur circa Deum ut contemplandum v.g. istud : Deus est trinus & unus. Quedam sunt practica : quia dirigunt opus v. g. istud : Deus est super omnia diligendus ; ac proinde conclusiones Theologiae aliae sunt formaliter speculativae & aliae formaliter practicae. Ergo Theologia quae utitur talibus principiis & ex ipsis tales conclusiones deducit est formaliter simul speculativa & practica.

Secunda pars probatur : Theologiae actus principales sunt speculativi : quia quamvis Theologia de actibus humanis agendo & illos ordinando ad ultimum finem sit practica, restamen divinae mysterium sanctissimae Trinitatis, incarnationis &c. Sunt objecta magis principalia, de quibus agit speculando, & ipse ultimus finis formalis sive aeterna beatitudo consistit in intuitivâ cognitione Dei, ergo

Theologia ex utroque capite principalius & magis est speculativa quam practica.

Obj. 1. Scientia simul practica & speculativa debet habere actus, qui sint simul practici & speculativi; quia habitus specificatur ab objecto median-
tibus actibus & ita quilibet actus debet participare rationem formalem habitus; atqui actus Theologiae non sunt simul practici & speculativi; alias omnes conclusiones Theologicae essent simul practicae & speculativae, quod patet esse falsum. Ergo.

R. Negando Maj. cujus probatio distinguitur; quilibet actus debet participare rationem habitus adaequatè N. habitus enim latiùs patet, inadaequatè Con. sufficit, quod aliquis actus Theologiae v. g. de Deo uno & trino ex formali objecto participet rationem speculativi, & alius actus v. g. de Deo super omnia diligendo participet rationem practici ex eodem formali objecto.

Obj. 2. Objectum scientiae practicae debet esse operabile; sed objectum Theologiae, quod est Deus, non est ab homine operabile. Deinde scientia practica dirigit operationem & est regula rectè operandi: atqui Theologia non est regula rectè operandi; multi enim habent Theologiam, qui non operantur rectè.

R. ad 1. Objectum Theologiae non est operabile physicè id est per actus producibile vel factibile Con. moraliter id est per praxes attingibile N. in scientiis practicis inferioribus objectum est per actus à scientiâ regulatos producibile, sicut sanatio corporis in medicinâ, sed in Theologiâ objectum est finis ultimus per actus regulatos attingibilis & assequibilis, sub quâ ratione Theologia agit de actibus humanis, & est practica.

ad 2. Distinguitur Maj. Scientia practica dirigit

git operationem mediatè Con. immediatè N. proponit quidem scientia practica regulas rectæ operationis, ad quas in operando attendens semper operatur rectè, ut verò sequatur operatio recta, requiritur actus prudentiæ supponens tum intellectum instructum scientiâ, tum appetitum rectum per virtutes morales.

Inst. Si sufficiat ad scientiam mediatè ordinari ad operationem, ergo etiam metaphysica est scientia practica; quia agit de Deo ut fine naturali, ad quem acquirendum per actus Charitatis movere potest.

R. Negando sequelam; cujus probatio distinguitur metaphysica ad Deum ut finem naturalem acquirendum movere potest indirectè Con. manifestat enim ejus bonitatem, quæ ad amorem allicit, sed hoc ad scientiam practicam non sufficit, cum sit tantum indirecta & per accidens se habeat respectu scientiæ. Directè agendo de fine ultimo ut per media assequibili, & de ipsis mediis sicut Theologia N. metaphysica est quidem suprema inter philosophicas scientias, sed tamen ordinis inferioris, quæ habet objectum limitatum ad unam rationem.

DICO. 2. Sacra doctrina est scientia; quia procedit ex principiis notis lumine superioris scientiæ, quæ scilicet est scientia Dei & Beatorum. S. Th. hic Q.

1. A. 2. O. Sive Theologia latè potest dici subalternata scientiæ Dei & Beatorum non verò strictè.

Ima pars probatur: scientia quoad evidentiam & manifestationem suorum principiorum dependens à scientiâ superiore eidem latè subalternata rectè dicitur; atqui Theologia quoad evidentiam & manifestationem suorum principiorum dependet à scientiâ Dei & Beatorum, quâ clarè videntur ea, quæ hic credimus & ex quibus conclusiones Theologicas discursu naturali deducimus.

2da pars probatur; condiciones ad subalternationem strictè dictam requisitæ in Theologiâ respectu scientiæ Dei & Beatorum deficiunt; ergo non est strictè eidem subalternata. Ant. ostenditur; principia scientiæ subalternatæ per se pertinent ad scientiam subalternantem tanquam ejusdem conclusiones unde etiam in scientiâ subalternante probantur; atqui principia nostræ Theologiæ pertinent ad fidem, quâ certissimè creduntur, neque in scientiâ Dei & Beatorum modo scientifico & probativo manifestantur, quod est proprium scientiæ subalternantis, sed simpliciter modo intuitivo & ità visio beatifica se habet per modum habitûs principiorum respectu Theologiæ beatorum, sicut se habet fides respectu Theologiæ viatorum supplens defectum visionis beatificæ. 2. Lumen scientiæ subalternatæ manet cum lumine scientiæ subalternantis & ab illâ perficitur; atqui lumen fidei sub quo procedit nostra Theologia non perficitur; sed destruitur per lumen visionis beatificæ. 3. Scientia subalternans non penetrat conclusiones scientiæ subalternatæ; atqui conclusiones Theologiæ etiam clarè videntur à Deo & beatis per ipsam visionem beatificam. 4. Objectum scientiæ subalternatæ debet habere differentiam accidentalem objecto scientiæ subalternantis superadditam, in quâ fundatur novus modus demonstrabilitatis; atqui objectum Theologiæ nullam habet differentiam accidentalem objecto scientiæ Dei & beatorum superadditam; hæc enim non est inevidentia aut virtualis revelabilitas; tum quia inevidentia Theologiæ tantum convenit secundum statum præsentem non verò secundum essentiam, & scientia Dei & Beatorum æque se extendit ad virtualiter ac ad formaliter revelata, cum tamen scientia subalternans illam differentiam accidentalem

dentalem non debeat attingere. Tum quia revelatio virtualis non tenet se ex parte objecti, quod attingitur, sed ex parte motivi & rationis formalis sub quâ, nec tam ad objectum terminativum, quam ad modum cognoscendi pertinet.

Obj. S. Th. adductâ ratione perspectivæ ad geometriam & musicæ ad arithmeticam subjungit: *Hoc modo sacra doctrina est scientia*, sed enumeratæ scientiæ sunt propriè subalternatæ; ergo etiam Theologia respectu scientiæ Dei & Beatorum.

R. *Hoc modo* significat, quod in eis quæ S. Th. dixit paritas sit inter Theologiam & scientias propriè subalternatas; sicut enim scientia subalternata procedit ex principiis notis lumine scientiæ superioris, ita Theologia procedit ex principiis notis per visionem Dei. Deinde sicut habens scientiam subalternatam sine subalternante credit principia tradita à scientiâ superiore subalternante, ita Theologus credit principia, quæ Deus revelavit, fide divinâ; quia tamen hæc fides est infallibilis, ideo intellectus habitu Theologiæ certus est, quod sua principia à Deo & Beatis sint clarè cognita, quâ certitudine mediante evidentia scientiæ Dei & Beatorum est radix influens in certitudinem conclusionum Theologicarum, in quo deficiunt aliæ scientiæ subalternatæ à subalternantibus separatæ, hæ enim solum supponunt sua principia per subalternantes demonstrativè probari.

Ex dictis sequitur 1. quod Theologia viatorum non sit propriè subalternata fidei; neque Theologia Beatorum lumini gloriæ aut visioni beatificæ; quia fides ad Theologiam viatorum & visio beatifica ad Theologiam Beatorum habet se ut habitus primorum principiorum ad alias scientias, quæ tamen hoc ipso non sunt propriè subalternatæ.

2. Multò minus Theologia viatorum subalternatur Theologiæ Beatorum : cum sit idem formaliter habitus : quia manente eodem objecto formali manet idem essentialiter habitus ; atqui manet idem objectum formale Theologiæ Beatorum, quod est viatorum : videlicet deducibilitas conclusionis ex principio à Deo revelato : in patriâ enim Beati per cognitionem vespertinam (id est extrâ essentialiter divinam clarè visam) deducunt ex principiis formaliter revelatis non quidem obscure sed clarè in Deo visis discursu naturali conclusiones. Nihil autem ad essentialiter Theologiæ procedentem sub ratione virtualis revelationis interest , an principium, ex quo discurrit , sit clarè vel obscure revelatum.

3. Licet Theologia utatur principiis naturalium scientiarum , ex hoc tamen non sequitur , quod alicui scientiæ purè naturali subalternata sit : quia ad subalternationem propriè dictam requiritur : quod scientia ex principiis intrinsicis non possit resolvere conclusiones suas , sed pro earum evidentiam recurrere debeat ad subalternantem , non verò utatur alicujus principiis velut extraneis & mutuatis & extraneorum istorum principiorum evidentiam accipiat ab aliâ scientiâ ; atqui Theologia resolutionem & demonstrationem priorum principiorum , quæ sunt propositiones fidei , non petit à scientiâ purè naturali , sunt enim majoris certitudinis , quam quælibet demonstratio scientiæ naturalis. *Nec obest* : quod conclusio Theologica quandoque deducatur ex præmissâ fidei & alterâ præmissâ naturali ; quia utitur Theologia præmissâ naturali ut extraneâ , & hæc non nisi ut per præmissam fidei elevata influit in conclusionem , quæ habet certitudinem majorem quavis certitudine purè naturali , & habet se tantum ut applicativa principii supernaturalis accipiens ex ipsâ

conjunctione cum principio supernaturali majorem certitudinem, quam secundum se non habet: cum enim Theologia possit judicare de propositionibus naturalibus eaque vel approbare vel corrigere, sequitur, quod, si illas approbet & assumat ad inferendam conclusionem perfectiorem, reddat illam certiore, ac ita non subalternatur scientiæ naturali, ut ab illâ perficiatur, sed potius illam perficiat.

QUÆSTIO III.

Quidnam sit objectum Theologiæ?

Suppono: objectum formale scientiæ est id, quod per se & ratione sui consideratur à scientiâ. Objectum materiale est, quod ratione alterius à scientiâ attingitur sive quod istam quidditatem, cujus proprietates scientia cognoscit, in se non continet, sed aliquo modo ad eandem pertinet. Objectum formale duas rationes includit, rationem *quæ* & rationem *sub quâ* sive objectum formale *quod* vel *terminativum*, & objectum formale *quo* seu *motivum*; objectum formale quod & terminativum est illa ratio, quam per se considerat scientia, & ad quam cætera omnia, quæ in scientiâ attinguntur, sunt ordinata, hoc objectum vocatur aliquando *attributionis*, eò quod omnia in scientiâ cognoscenda ipsi aliquo modo attribuuntur, vocatur etiam à S. Th. *subjectum*, quod alia de ipso vel in recto vel in obliquo prædicari possint. Objectum formale quo & motivum est illa ratio formalis per quam objectum attingitur sive principia sub certâ abstractione ut inferentia conclusionem, per quæ principia de objecto formali proprietates ejusdem demonstrantur.

DICO. *Omnia pertractantur in sacrâ doctrinâ sub ratione Dei. . . unde sequitur, quod Deus verè sit subjectum hujus scientiæ. Quod etiam manifestum fit ex*

principiis hujus scientia, quæ sunt articuli fidei S. Th.
 hic Q. 1. a. 7. O. Sive objectum formale quod Theologia est Deus sub ratione Deitatis, ratio formalis sub quâ est revelatio virtualis, sive deducibilitas discursiva ex articulis fidei objectum materiale sunt res aliæ à Deo revelatæ.

Prima Pars probatur: Objectum formale quod sive ratio formalis, quam per se considerat Theologia est ea, quæ ratione sui attingitur à fide: cum enim Theologia sit scientia deducta ex principiis fidei, habet idem objectum formale, quod habet fides; atqui objectum formale quod fidei est Deus sub ratione Deitatis: illud enim per se creditur per fidem, quod ratione sui manifestatur per lumen gloriæ & videtur visione beatificâ; atqui visione beatifica attingitur Deus sub ratione Deitatis & reliqua, quæ videntur in Deo, videntur in quantum sunt aliquid Dei; quod autem Theologiæ objectum sit Deus non præcisè ratione alicujus attributi, sed ratione Deitatis; inde ostenditur: quia omnia attributa resolvuntur in ipsam Deitatem tanquam causam virtuales & rationem à priori: ergo Theologia Deum considerat per se primò ratione Deitatis sive tanquam primam in essendo veritatem, quæ propter se attingitur & omnia alia creata propter Deitatem tanquam causam formalem, attributa propter Deitatem tanquam causam virtuales sive rationem à priori.

Secunda Pars probatur: ratio formalis sub quâ sive motivum Theologiæ est illud quod movet intellectum ad assensum conclusionis Theologiæ; atqui revelatio virtualis sive discursiva connexio aut deducibilitas conclusionis vi connexionis inter præmissas quæ sunt articuli fidei, vel quarum una est revelata & altera naturalis intellectum movet ad assensum conclusionis Theologiæ; ergo revelatio virtualis est ratio formalis sub qua Theologiæ.

Con-

Confirmatur : ratio formalis sub quâ Theologia est illa formalitas , per quam Theologia distinguitur ab omni alio habitu intellectuali ; atqui per revelationem virtuales Theologia distinguitur ab omni habitu intellectuali : Theologia enim non cognoscit Deum sub lumine purè naturali , quatenus ex Creaturis est cognoscibilis , sub hâc ratione enim pertinet ad Metaphysicam. Neque sub lumine gloriæ , quod est principium visionis in patria. Neque sub lumine revelationis immediatæ & formalis , aliàs Theologia non distingueretur à fide. Ergo tantum attingit Deum sub lumine revelationis mediatæ , quod est revelatio virtualis sive connexio discursiva principiorum fidei immediatè revelatorum apta ad inferendum conclusiones ; ità ut proxima ratio assentiendi conclusionibus Theologicis non sit testimonium Dei sed connexio præmissarum.

Tertia Pars probatur : objectum materiale Theologiae sunt omnia quæ cadunt sub ratione formali sub qua Theologiae & ab ea ratione objecti formalis attinguntur ; atqui omnes res à Deo revelatæ cadunt sub ratione formali sub qua Theologiae videlicet sub revelatione virtuali , & à Theologia attinguntur in quantum dicunt ordinem ad Deum ; ergo sunt objectum materiale , cum omne , quod per demonstrationem Theologicam ex revelatis infertur sit virtualiter revelatum & hoc sensu S. Th. in prolog ad 1. sent. a. 4. O. dicit objectum Theologiae esse ens divinum per inspirationem cognoscibile.

Obj. 1. Contra 1. partem : Scientia non probat existentiam sui objecti , sed illam præsupponit ; Theologia verò probat existentiam Dei ; ergò Deus non est objectum Theologiae. Deinde scientia de objecto demonstrat proprietates ; atqui in Deo nullæ sunt proprietates : quia est ens simplicissimum.

R. ad 1. Distinguendo maj. Scientia non probat

existentiam sui objecti per medium proprium & ad ipsam scientiam pertinens Con. per medium ad aliam scientiam pertinens N. Theologia probat existentiam Dei ut Authoris naturalis per medium desumptum ex Metaphysicâ, Dei ut Authoris supernaturalis existentiam non probat, sed ex fide supponit.

Ad 2. In Deo nullæ sunt proprietates reales Con. virtuales N. ad demonstrationem sufficit quod detur in Deo essentia, à quâ alia prædicata virtualiter distinguantur, quæ sunt attributa.

Obj. 2. Objectum formale fidei est divina veracitas sive Deus ut est prima veritas in testificando; ergo etiam Theologiæ objectum formale est non Deitas sed prima veritas.

R. Distinguendo ant. Objectum formale quo fidei est divina veracitas Con. quia ideo revelata à Deo credo, quia Deus est verax, & ideo assentior veritati Theologiæ; quia est connexa cum propositione à Deo revelatâ. Objectum formale quod fidei est divina veracitas N. Quia fide divinâ credimus non aliquod attributum, sed ipsam Deitatem, ita quoque illud, de quo Theologia infert conclusiones, quibus ob virtuales revelationem assentitur, non est aliquod attributum, sed fons & radix virtualis attributorum videl. Ipsa Deitas.

Obj. 3. Contrâ 2. partem. Non omnes conclusiones Theologiæ substant revelationi virtuali: illæ videl. quæ deducuntur ex unâ revelatâ & alterâ naturali præmissâ, quia causa adæquata illis assentiendi non est revelatio, sed simul præmissa naturalis, in quâ proinde conclusio sequens debiliorem partem continetur potius quam in propositione fidei.

R. Negando ass. cum probat: quia sola præmissa fidei continet conclusionem Theologicam & altera naturalis per accidens solum propter imperfectionem subjecti

jecti, quod indiget ministerio formalis discursus assumitur: unde Angelus non discurrens per cognitionem Theologicam in hac propositione: Christus est homo: velut causâ adæquatâ videt hanc conclusionem: Christus est risibilis.

Obj. 4. Contrâ 3. partem: omne ens supernaturale immediatè cadit sub ratione formali sub quâ Theologiæ: cum de eo possit aliquid demonstrari; ergo est objectum formale quod Theologiæ.

R. Distinguendo ant. Omne ens supernaturale immediatè cadit sub ratione formali sub quâ Theologiæ ratione sui N. Ratione Deitatis, ad quam ordinatur Con. posset quidem aliquid absolutè à Deo revelari independenter ab ordine ad Deum revelatum, sed hoc non crederetur fide Theologicâ, quæ immediatè & per se respicit Deum tanquam objectum specificativum, verum sicut hoc ad alterius rationis fidem pertineret, ita etiam scientia, quæ ex tali revelato absque ordine ad Deum deduceret conclusiones, non esset ejusdem rationis cum nostrâ Theologiâ, cujus finis essentialis & intrinsecus est cognitio solius Dei & aliorum objectorum minùs principalium propter Deum & in ordine ad Deum, qui etiam est finis fidei; ideoque si objectum aliquod revelaretur à Deo sed non in ordine ad Deum. Hoc non caderet sub nostram Theologiam sicut non caderet sub fidem Theologicam.

Q. I. Quinam sunt loci ex quibus Theologia sua argumenta desumit?

R. Loci argumentorum alii sunt Theologiæ proprii & intranei alii sunt alieni & extranei. Deinde argumenta Theologica alia sunt demonstrativa alia sunt probabilia. Loci Theologiæ proprii continent principia ad solam Theologiam pertinentia videl. articulos fidei. Loci extranei ministrant ea, quæ ad inferiores scientias pertinent & à Theologiâ ad intellectus debilitatem adjuvan-

dant

dam assumuntur, cum fidei non repugnent, verum enim non est contrarium vero. D. Ang. hic Q. 1. a. 8. ad 1. Tres enumerat generaliter locos sive sedes unde Theologia probationes desumit: 1. auctoritatem sacræ scripturæ; 2. auctoritatem doctorum Ecclesiæ; 3. Humanam rationem & Philosophorum auctoritatem: *etiam (inquit) auctoritatibus Philosophorum sacra doctrina utitur, ubi per rationem naturalem veritatem cognoscere potuerunt... sed tamen sacra doctrina huiusmodi auctoritatibus utitur quasi extraneis argumentis & probabilibus. Auctoritatibus autem Canonica scriptura utitur propriè ex necessitate argumentando. Auctoritatibus autem aliorum doctorum Ecclesiæ quasi arguendo ex propriis, sed probabiliter.* Igitur ex his tribus locorum generibus omnes tam probabiles quam demonstrativi discursus in Theologiâ formantur.

Q. 2. Qui sunt loci contenti sub auctoritate S. scripturæ.

R. 1. Omnes libri Canonici secundum editionem vulgatam sive ab Ecclesiâ Catholicâ in Canonem eorum, qui revelationem Dei scriptam continent, relati, ex quibus secundum sensum litteralem demonstrativè Theologia procedit, quia sensui litterali nunquam potest subesse falsum, cum eum per ipsas voces immediatè significare voluerit spiritus sanctus. Verum secundum sensum mysticum sive spirituales, quem res per voces significatæ significant, non argumentatur Theologia demonstrativè nisi talis sensus spiritualis ex alio loco litterali sit certus, sic locus ille Deut. 25. v. 4. *Non ligabis os bovis terentis in areâ fruges tuas* spiritualiter de prædicatoribus Evangelii exponitur 1. Cor. 9. v. 9. & 10. *Nunquid de bobus cura est Deo? an propter nos utique hoc dicit?* aut quando totius Ecclesiæ consensus vel unanimes Ss. PP. interpretatio eundem sensum mysticum approbat. 2.

2. Traditiones divinæ, quæ ab Apostolis non scripto sed verbo traditam revelationem divinam continentes à S. Scripturâ approbatæ sunt & non minus, quam ipsa sacra scriptura, suscipiendæ. Unde ex his discutit Theologia certò :

3. Autoritas Ecclesiæ cui Christus infallibilitatem & permanentem Spiritûs sancti assistentiam promisit, ita ut nunquam sint contrà eam portæ inferi prævalituræ per admixtionem alicujus erroris, quem in suâ doctrinâ fidelibus ut à Deo revelatam proponeret.

4. Autoritas summi Pontificis credenda universæ Ecclesiæ proponentis.

5. Autoritas conciliorum generalium legitimè congregatorum & cum capite summo videlicet Pontifice universalem Ecclesiam repræsentantium.

Q. 3. Quomodo argumentetur Theologia ex auctoritate Ss. Patrum & Doctorum Scholasticorum ?

R. 1. Quando allegantur Ss. Patres, hoc nomine intelliguntur viri, qui sanctitate & doctrinâ in Ecclesiâ Dei floruerunt & sine methodo Scholasticâ ea, quæ scripturam sanctam diligenter ruminando & veritates fidei imploratâ Spiritûs sancti gratiâ conferendo ad fidem & mores pertinere judicârunt, Ecclesiæ scripta reliquerunt; quando verò nominantur Doctores Scholastici, veniunt ii, qui secundum regulas dialecticæ mysteria fidei & principia morum applicant ad deducendas ex iis veritates.

2. Unanimis sanctorum Patrum consensus in materiâ fidei, intellectu Scripturæ sacre, principiorum moralium explicatione facit firmum & irrefragabile argumentum in Theologiâ, quia horum unanimis consensus est consensus totius Ecclesiæ, quam Deus per sanctos Patres docet & instruit, & cujus ipsi sunt præcipua pars, unde si omnes Sancti Patres in Sacrarum Scripturarum interpretatione errarent;

Eccle-

Ecclesia erraret Deo authore qui Ephes. 4. *dedit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in adificationem corporis Christi & Jerem. 3. v. 15. promittit: dabo vobis Pastores iuxta cor meum & pascunt vos scientiâ & doctrinâ.*

3. in iis, in quibus sancti Patres non unanimiter consentiunt, sed quæ unus vel alter vel etiam plures aliis dissentientibus docuerunt, possunt facere argumentum magis vel minus probabile sed non firmum & certum ut S. Th. hic ad 2. fundat in S. Aug. dicente: solis scripturarum libris, qui Canonici appellantur didici hunc honorem deferre, ut nullum auctorem eorum in scribendo errasse aliquid firmissimè credam. alios autem ità lego, ut quantalibet sanctitate doctrinâque præpolleant: non ideo verum putem, quod ipsi ità senserunt, vel scripserunt.

4. Theologorum Scholasticorum autoritas non facit argumentum aliud in iis, in quo diversa sentiunt, nisi quod in ratione vel testimonio Scripturæ, cum innituntur, fundetur; sed quando in aliquâ sententiâ pertinente ad fidem vel mores communiter Theologi scholastici (licet uno vel altero dissentiente) concordant, contrarium asserere censetur valde temerarium, quia nullo vel omnino levi fundamento censetur nisi illud, quod contrariatur eorum iudicio, qui rem intelligentes ex professo diducarunt; accedit, quod in definitionibus conciliorum generalium semper habita fuerit ratio opinionum, quæ essent inter Theologos communiores. Denique omninò concors Theologorum scholasticorum sententia in materia fidei & morum tam firmum præbet argumentum, ut contrarium sit erro-

roneum vel errori proximum tum quia nullum assignari potest dogma falsum, in quo omnes Theologi scholastici consenserunt, quia in nullo ad fidem & mores pertinente omnes conveniunt nisi propter testimonia certa S. Scripturæ aut definitiones Ecclesiæ

5. Ad Theologos scholasticos reducuntur Canonistæ, quorum autoritas in materiis fidei & morum minor est, in his quippe Theologo potius quam juris perito credendum, sed in iis, quæ ad Ecclesiæ ritus, regimen, Pontificum sanctiones, pœnas, censuras, irregularitates, jurisdictionis Ecclesiasticæ exercitium aliaque ex legibus Ecclesiasticis dependentia pertinent, major est juris canonici peritorum autoritas.

Q. Ultimò qualia argumenta Theologiæ subministret historia Ecclesiastica?

R. Argumenta, quæ ex historiâ Ecclesiasticâ desumuntur, non sunt certa, eò quod innitantur tantum fidei humanæ, quæ incerta & fallibilis est, sed sunt duntaxat probabilia, quæ probabilitas eò major est, quo plures scriptores scientiâ & vitâ probati de eadem re sui temporis ex propriâ notitiâ testantur, & si omnes coævi, in quos nulla ignorantia vel suspectæ fidei nota cadit, in eodem conveniunt, contrarium asserere valde temerarium est.

QUÆSTIO IV.

An Theologia nostra maneat in patriâ?

SUPpono: cum gratia non destruat, sed perficiat naturam, habitus in hac vitâ infusi vel acquisiti non amittuntur in alterâ vitâ sed remanent vel ad ornatum, si materia, circâ quam operationes ad habitum pertinentes versantur, desit, ut fortitudo, temperantia, pœnitentia versantes circâ pericula,

pas.

passiones, peccata, defectu materiæ operari non possunt in Beatis. Vel ad exercitium: ut prudentia charitas &c. Ad utrorumq; remanentiam requiritur, ut non habeant repugnantiam cum statu beatitudinis, licet accidentales imperfectiones, cum quibus in hac vita reperiuntur, in beatitudinis statu non inveniantur.

Hinc quæritur an Theologia nostra non quidem quoad accidentales imperfectiones, sed quoad entitatem suam maneat in cælo in iis, à quibus fuit acquisita in terris, aut an in sua essentia involvat imperfectionem statui beatitudinis repugnantem.

Occasionem huic quæstioni dat, quod principia Theologiæ sint principia desumpta ex fide, fides autem, ut alibi dicitur, non manet in patria.

DICO. *Scientia habet perfectiorem modum cognoscendi, qui non repugnat perfectioni beatitudinis, scilicet visioni, sicut repugnat ei modus fidei* S. Th. 1. 2. Q. 67. A. 3. ad 1. sive Theologia quoad substantiam remanet in patria.

Probatum ratione in textu S. Th. inclusa: scientia imò sapientia hic in terris acquisita nullam habens repugnantiam cum statu patriæ in patria manet; atqui Theologia est scientia & sapientia per causas altissimas contemplans altissimum objectum & nullam habet repugnantiam cum statu Patriæ: cum objectum ipsius tam formale quod, quam ratio formalis sub qua in patria maneat: manet enim objectum formale quod, Deus revelatus & simul ipsa revelatio; ergo manet scientia Theologica quoad substantiam; quamdiu enim est conclusio discursivè deducta ex principio formaliter revelato, tamdiu est objectum Theologicum: atqui in patria sunt deducibiles conclusiones ex principiis formaliter revelatis non quidem revelatione obscurâ sed clarâ; nihil

hil tamen interest ad virtualem revelationem ; sitne ex principio clarè, vel obscurè revelato.

Obj. Non manet Theologia in hæretico, ergo etiam non manet in beato. Consequentia patet; ideo enim non manet in hæretico; quia per hæresin amittit fidem, ex quâ Theologia sumit sua principia certa; atqui etiam in beato non manet fides; ergo neque scientia in fide fundata: ut est Theologia.

R. Negando consequentiam; disparitas est, quod in hæretico non maneat fides, nec aliquid succedat, quod suppleat fidem, per quod veritates revelatæ certitudinem habeant tantam, ut ex illis demonstrativè deduci possit conclusio scientifica, homo autem ex viâ hâc perveniens ad Patriam omnes veritates revelatas, quas hic mediante fide cognoscebat obscurè in ænigmate, ibi clarè videt in speculo divinitatis, ex quibus veritatibus clarè in speculo divinitatis cognitæ per Theologiam hic in Patriâ acquisitam conclusiones lumine naturali longè perfectiori modo quam hic in viâ deducere poterit.

Inst. Non manet Theologia cessantibus principiis Theologiæ, quæ juxtâ dicta sunt articuli fidei.

R. Principia Theologiæ essentialia sunt articuli fidei, ut fidei N. qui fidei Con. Sed sunt veritates revelatæ sive obscurè pro statu viæ, sive clarè pro statu patriæ.

DISPUTATIO II.

De essentiâ Dei & ejus attributis in genere.

Illud prædicatum, quod intellectui rem aliquam consideranti primò occurrit, velut proprium & peculiare; ex quo deinde cætera, quæ eidem rei conveniunt, deducuntur vocatur essentia ab essendo vel quod sit illud, quo res talis est, vel quod ultimus ejus actus sit existere, alia verò quæ ad primum consequuntur dicuntur attributa. Hinc quia per analogiam